

Aan

de Statenleden van de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat (R.W.K.)

de leden van Provinciale Staten

de Leden van het College van Gedeputeerde Staten

13 Januari 2020

1. Inleiding

"Klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen van deze tijd. Dat vraagt dat we op een andere manier omgaan met onze energie en veel meer schone energie gaan gebruiken. Dit raakt hoe we wonen, hoe we bewegen, ons landgebruik en waar de elektriciteit uit ons stopkontakten van onze gebouwen vandaan komen. Dit vraagt om een gezamenlijke en stevige aanpak van de energietransitie.

Maar ook een aanpak die haalbaar en betaalbaar is voor bewoners en bedrijven van de Provincie Noord-Holland."

Dit is de tekst van Edward Stigter op You-Tube als zijn missie als Gedeputeerde.

"Samen met gemeenten, woningcorporaties en andere stakeholders sluiten we een eerlijk, haalbaar en betaalbaar Energieakkoord op basis van de routekaart", zo staat in het Coalitieakkoord.

De informatie die wij openbaar tot onze beschikking hebben is overweldigend en goed toegankelijk via de websites www.energieregionhn.nl en www.energieregionhz.nl.

Verder is er veel informatie verkregen uit gesprekken met sleutelfiguren in dit proces (Gedeputeerde, Programmamanagement RES, ambtenaren, en opstellers van de RES-scenario's.

De verantwoordelijkheid en conclusies in deze notitie is voor rekening van de opsteller.

2. Klimaatakkoord

Inhoudelijk is het Klimaatakkoord leidend en bindend voor deze energietransitie.

De opgave en randvoorwaarden zijn daarin vastgelegd.

Voor de periode 2020-2030 is de omvang van de opgave vastgelegd. Tot 2030 vooral met bekende technieken in de vorm van windturbines en grootschalige zonne-energie op land.

Voor de Wind energie op Zee geldt een afzonderlijke opgave die het Rijk "met name voor de duurzame industriële centra van Nederland".

Voor na 2030 is "omdat niemand een glazen bol heeft" er nog geen uitgekristalliseerde opgave.

Heel belangrijk wordt gesteld dat er maatschappelijk draagvlak ontstaat voor de energietransitie.

2.1 Landelijke Opgave voor Wind en Zon op Land

In 2030 dienen alle Provincies samen 35TWh aan grootschalige opwek van hernieuwbare energie in de vorm van WIND en ZON op land te realiseren.

De reeds gerealiseerde opgewekte Wind Op Land en gerealiseerde zonne-energie telt mee met deze opgave. Niet meegenomen mag worden bij de 35TWh het realiseren van kleinschalige zonnepanelen op daken.

Daarvoor heeft het Rijk gerekend dat er 7TWh wordt gerealiseerd tot 2030. Kleinschalig is minder dan 60 panelen per dak.

In het factsheet Zon-pv en Wind op Land, “analyse naar opwek van hernieuwbare energie”, is onderstaande tabel opgenomen die in 2030 is opgesteld op basis van huidig beleid.¹

	MW / MWp		TWh	
Type	2018	2030	2018	2030
Zon-pv (>15 kWp)	2.100	9.450	1,5	8,5
Wind op land	3.400	7.000	6,6	17,7
Totaal	n.v.t.	n.v.t.	8,1	26,2

De conclusie wordt getrokken dat de resterende nationale opgave Wind en Zon op Land tot 2030 circa 9TWh bedraagt.²

Hierbij is uitgegaan van 95% gerealiseerde wind op land projecten en 50% gerealiseerde grootschalige zon-pv projecten. De motivatie is dat elektriciteitsnetten tegen capaciteitsbeperkingen oplopen en het aantal aanvragen fors is gestegen.³

Voor Wind op Zee is door het Rijk 49TWh(11,5GW) aan capaciteit tot 2030 afgesproken in het Klimaatakkoord met de NWEA (Nederlandse Windenergie Associatie).

Belangrijk is dat het Rijk heeft aangegeven de Wind op Zee met name te willen toedelen aan de duurzame industriële centra van Nederland.

Tot 2030 wordt dus ongeveer 20% van de totaal mogelijke windenergiecapaciteit benut en dan met name voor grote industrieën. In het Klimaatakkoord is ook aangegeven dat tot 2050 een potentie aan windenergie op zee van ca 60GW (ruim 250TWh) beschikbaar kan komen afhankelijk van de (internationale) vraag naar elektriciteit. Voor de verder van de kust gelegen locaties is een conversie van energiedragers, bijvoorbeeld de conversie naar waterstof, met het oog op een kosteneffectieve inpassing noodzakelijk.

Nederland heeft met de potentie van Wind Op Zee de troef in handen om van onderaan op de energielijstjes ver te stijgen zo niet marktleider in windenergie op zee te worden.

2.2 Opgave en scenario's Wind en Zon in Noord-Holland 2030 en 2050

Allereerst is de vraag relevant welke capaciteit er is gerealiseerd uit bestaand Wind- en Zonbeleid in de diverse Provincies en in Noord-Holland in het bijzonder.

In het eerder genoemde Factsheet staat op de ene laatste pagina, paragraaf 'Realisatie en pijplijn per RES-regio' een tabel afgebeeld.⁴

Tabel 1 Overzicht huidig en pijplijn/ prognose van zon-pv (realisatie 50%) en wind op land per RES-regio (in TWh)

Huidige- en verwachte opwek per RES-regio (in TWh)	Grootschalig zon-pv			Wind op land			Kleinschalig zon-pv		
	Huidig 2018	Pijplijn 2030 (50%)	Totaal zon-pv groot	Huidig 2018	Pijplijn 2030	Totaal wind op land	Huidig 2018	Prognose 2030	Totaal zon-pv klein
Noord Holland Noord	0,08	0,13	0,21	0,37	1,22	1,59	0,09	0,27	0,36
Noord Holland Zuid	0,08	0,24	0,31	0,19	0,13	0,31	0,11	0,37	0,47
Totaal TWh	0,16	0,37	0,52	0,56	1,35	1,90	0,2	0,74	0,83

De totale gerealiseerde capaciteit in 2030 aan Wind en Zon (grootschalig) bedraagt voor de gehele Provincie Noord-Holland uit het bestaande beleid 2,4 TWh.

In Noord-Holland Noord 1,8TWh en in Noord-Holland Zuid NHZ 0,6 TWh.

¹ Pagina 2, Managementsamenvatting, Factsheet, 2 oktober 2019, Nationaal Programma RES

² Pagina 2, Managementsamenvatting, Factsheet, 2 oktober 2019, Nationaal Programma RES

³ Pagina 3, Interpretatie van de Pijplijn, Factsheet, 2 oktober 2019, Nationaal Programma RES

⁴ Pagina 3, Realisatie en pijplijn per RES-regio, Factsheet, 2 oktober 2019, Nationaal Programma RES

De meest “windrijke provincies, Groningen (2,62), Friesland (2,04), Noord-Holland (1,9), Zuid-Holland (2,61) en Flevoland (3,92) hebben samen 13,1 TWh van de totale 17,65TWh voor hun rekening genomen. Dat is 75% van de gerealiseerde opgave.

Indicatie van de resterende Provinciale opgave tot 2030

Door het gekozen werkproces is er formeel geen verdeling van de resterende 9 TWh over de Provincies bekend. De biedingen van de RES regio's via een optelsom van de gemeenten moeten leiden tot een maatschappelijk en ruimtelijk inpasbaar totale opstel capaciteit aan windturbines en grootschalige zonneweiden.

Om richting te geven wat redelijk en billijk is, is door ons op basis van het te verwachten energieverbruik van de Provincie Noord-Holland in 2030 en de geleverde prestaties van de Provincie bij de reeds gerealiseerde opgave, berekend dat voor de gehele Provincie Noord-Holland tot 2030 nog een opgave van 1 a 1,25 TWh resteert.

Bij het opstellen van de diverse scenario's door de RES-organisatie geldt dit dus niet als taakstelling of maximum plafond, maar bij een landelijke verdeling kan de Provincie Noord-Holland deze opgave van 1 a 1,25 TWh goed verdedigen.

Het op pagina 26 van het ontwerp NH Perspectief genoemde uitgangspunt van een extra opgave van ca. 3TWh kunnen wij niet plaatsen. Dan zou 33% van de gehele landelijke opgave in Noord-Holland worden gerealiseerd. Dat zijn 300 extra grote windturbines of 3 keer de opgave zoals die nu in de Wieringermeer wordt gerealiseerd.

Wat betekent de opgave van 1 a 1,25 TWh?

Met alleen windturbines:

130 a 175 windturbines van 2,35 MW (27 a 35 extra windparken van 5 windturbines zoals die aan de West-Frisiaweg zijn gerealiseerd met een as-hoogte van 85 meter en een tiphoogte van 135 meter).

of

100 a 125 grotere windturbines van 3,5 MW zoals die nu in de Wieringermeer worden geplaatst met een as-hoogte van 100 a 120 meter.

of

Nog 1 of 1,25 keer een gebied van de Wieringermeer waar nu 100 windturbines worden gerealiseerd.

Met alleen zonneweiden:

1800 tot 2250 hectare. Dat zijn 180 a 225 zonneparken als het zonnepark Ameland.

Of anders uitgedrukt: 3600 a 4500 voetbalvelden.

In de praktijk zal uiteindelijk een keuze ontstaan in een combinatie van windturbines en grootschalige zonneweiden.

Bovenstaande geeft een gevoel van de resterende opgave in Noord-Holland tot 2030.

Pittig maar niet onhaalbaar, ook met het handhaven van de 600 meter afstandsnorm uit de PRV buiten het MRA gebied.

3. Het RES werkproces en de “andere” rol van de Provincie

In essentie komt het erop neer dat in lijn met de gedachte van de Omgevingswet ruimte wordt gegeven aan initiatieven uit de samenleving met behoud van verantwoordelijkheid voor omgevingskwaliteit bij de overheid. Maar hoe het ook zij, het juridische bevoegd gezag voor de vaststelling van bestemmingsplannen ligt bij de Gemeenteraden en van de Provinciale Ruimtelijke Verordening en Omgevingsvisie bij Provinciale Staten.

De Provincie heeft mede de uitgangspunten opgesteld maar is niet verantwoordelijk voor het RES proces of de scenario's. Die scenario's zijn wel voor een belangrijk deel gebaseerd op de uitgangspunten van de Provincie. Om duidelijk te zijn wat voor de Provincie belangrijk is hebben zij ook het kaartbeeld Wind en Zon opgenomen op pagina 24 en 25 afgebeeld in het ontwerp Noord-Hollands Perspectief. Het wordt door Provinciale Staten vastgesteld en is daarmee qua ruimtelijke ordening leidend in het RES-proces en wordt als toetsingskader

gebruikt. De Provincie is uiteindelijk dus verantwoordelijk voor het ruimtelijk beleid en is ook op basis van de Elektriciteitswet het bevoegd gezag voor het realiseren van grootschalige windturbines. Daarom heeft de Provincie nu in het ontwerp Noord-Hollands Perspectief opgeschreven welke uitgangspunten zij daarvoor hanteert. Een belangrijk stuk dus.

4. Het rapport Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de RES.

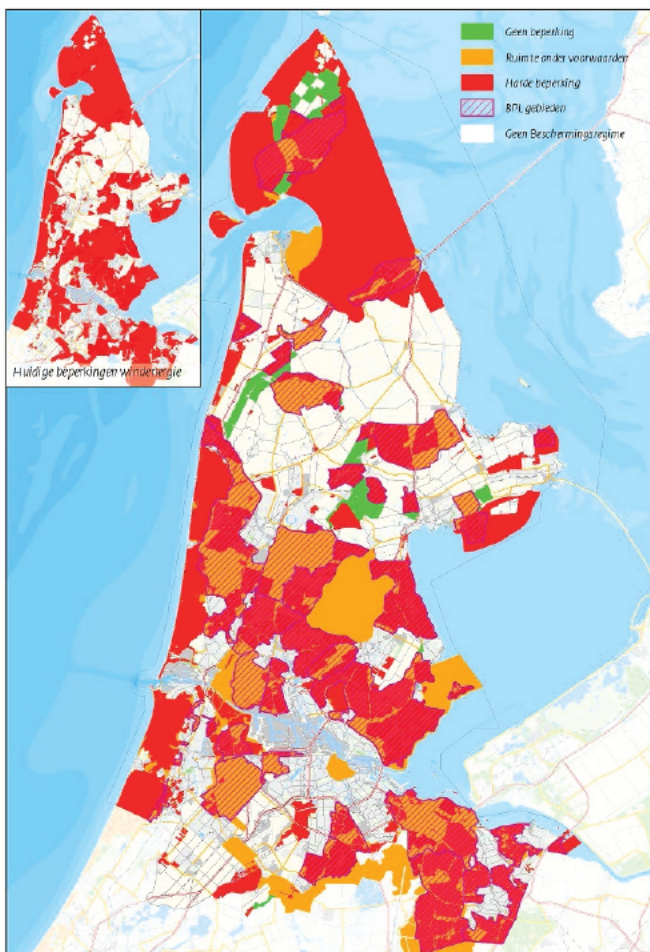
GS hebben dit rapport op 17 december 2019 vastgesteld. In de openbare besluitenlijst staat: "In het NH Perspectief op de RES staan de relevante uitgangspunten uit bestaand beleid. Deze zijn nader uitgewerkt in zogenaamde leidende principes en ontwerpprincipes.

Deze principes zijn ons vertrekpunt in het gesprek met de partners. Er kan in het kader van het RES proces – waar nodig – van worden afgeweken. Dat is ook wenselijk in deze fase van het proces."⁵

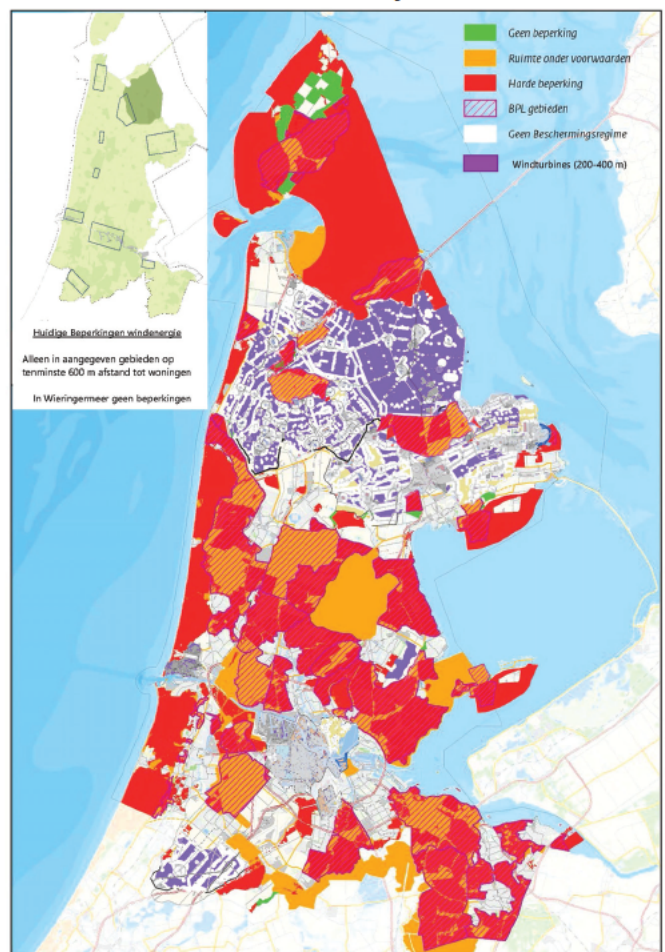
In de voordracht aan de Staten staat dat voort wordt gebouwd op het eerder zorgvuldig onderbouwde ruimtelijk kader voor wind op land. Verder is aangesloten bij de ambities uit het Coalitieakkoord 2019-2023. Wij constateren echter dat op één cruciaal punt het bestaand beleid is losgelaten, zelfs zonder dit te melden.

Nergens staat er in dat de 600 meter afstand van een windturbine tot bestaande woningen wordt losgelaten (artikel 32 PRV). Het kaartbeeld van GS op pagina 24 van het Perspectief roept de suggestie op dat het kleine kaartje en de grote nieuwe kaart voor het landelijke gebied niet veel verandert. Het kleine kaartje geeft weer "de huidige beperkingen windenergie" en de grote kaart de nieuwe beperkingen. Volgens de legenda de kleur wit, dat wil zeggen geen beschermingsregiem. Alle anderen kleuren worden nauwkeurig toegelicht maar deze cruciale verandering van het loslaten van de 600 meter niet. Het kleine kaartje zou dus staand beleid zijn en de grote kaart het nieuwe beleid. Dat is een onjuist beeld.

Kaartbeeld van GS

Kaartbeeld wat GS feitelijk voorstelt

⁵ Besluitenlijst College van GS, 17 december 2019

Het staande, juridisch vigerende beleid is dat de afstand van woningen tot windturbines tenminste 600 meter dient te zijn. Dus niet een kleur wit “geen bescherming” zoals op het linker kleine kaartje, maar zoals op het rechter kleine groene kaartje, (nergens is plaatsing van windturbines mogelijk behalve in de aangegeven omkaderde gebieden en in de Wieringermeer).

Het nieuwe beleid in het Perspectief betekent voor het landelijk gebied dat overal windturbines kunnen worden geplaatst op een afstand van 200 tot 475 meter van woningen. Dat zijn de paarse vlekken op de rechter kaart.

De zorgvuldig en juridische vastgelegde afstandsnorm van 600 meter is expliciet vastgelegd in de Provinciaal Ruimtelijke Verordening ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening. Door de Provincie is deze afstand gebruikt in procedure’s bij de Raad van State met als argument dat deze noodzakelijk is voor het behoud van een goede leef-en woonomgeving. De Raad van State heeft dit beleid juridisch houdbaar gevonden.

5. Voorstel tot het wijzigen van het beleidskader Wind Op land

In het Coalitieakkoord is afgesproken dat het Beleidskader Wind op Land wordt bijgesteld.

Minder rigide omgegaan met de eis van 6 op rij in een rechte lijn, en zoveel mogelijk langs grootschalige infrastructuur (snelwegen, industrie).

Ook wordt onderscheid gemaakt in binnen de Metropool Regio Amsterdam (MRA, “ja, mits” en Buiten de MRA “nee, tenzij” tot het moment van vaststelling van de RES Noord-Holland Noord.

Wij constateren dat GS nu voor de gehele Provincie hetzelfde beschermingsregiem voorstelt, namelijk geen bescherming en ook geen afstandsnorm meer.

In de scenario’s voor de RES, die wij hebben mogen inzien, blijkt dat binnen of buiten de MRA geen verschillen zijn.

Aangezien er in de RES scenario’s geen maximale plafond is ingebouwd kunnen in principe ruimtelijk op alle plaatsen binnen de paarse zoekgebieden grote windturbines met een as-hoogte van ca 100 meter op 200-475 meter van woningen worden geplaatst.

Dus geen ‘ja, mits’ en ‘nee, tenzij’ onderscheid binnen en buiten het MRA-gebied maar een uniform beleid voor heel Noord-Holland.

De partij programma’s van VVD, D’66, CDA en anderen onderschrijven het uitgangspunt om windturbines zoveel mogelijk te situeren op industriële gebieden, langs snelwegen en hoofdvaarwegen en zo het open landschap te behouden. Groen Links wil meer windturbines op land met de mogelijkheid om deze dicht bij woningen te plaatsen zonder versnippering van het landschap.

Om de leefbaarheid van bewoners in het landelijke gebied te beschermen maar ook ruimte te maken voor het plaatsen van windturbines stellen wij voor:

1. Een minder rigide regiem van 6 op een rij in een rechte lijn in heel Noord-Holland.
2. De herstructureringsgebieden zoals opgenomen in kaart 9 van de PRV te laten vervallen.
3. De huidige afstand van tenminste 600 meter tot woningen, incl. de regeling in de PMV, buiten de MRA te handhaven en binnen de MRA te laten vervallen.

Deze bovengenoemde 3 punten leidt tot een aanzienlijke verruiming van opstel mogelijkheden van windturbines op land ten opzichte van het huidige wind op land beleid.

Het directe gevolg is dat de opgave van het plaatsen van windturbines daadwerkelijk moet worden gezocht in industriegebieden, langs snelwegen en langs hoofdwaterwegen en op het water.

Met de programmamanager RES is dit idee besproken en de conclusie is dat daarmee voldoende opstelruimte mogelijk blijft voor de Energietransitie. Deze beleidswijziging is eenvoudig in het RES-proces in te voeren en hoeft met een spoedige besluitvorming het RES-proces niet te vertragen.

Op deze wijze versterkt u het maatschappelijk draagvlak van de bewoners.

Het argument dat in het Klimaatakkoord zou afgesproken staan dat “alle bovenwettelijke regels” zoals een afstandsnorm niet mogelijk is, is niet juist.

De Wet Ruimtelijke Ordening is uiteraard van toepassing en het vastleggen van de afstandsnorm van 600 meter is breed en zorgvuldig geformuleerd gebaseerd op een goed leef en woonmilieu en juridisch houdbaar gebleken.